

Олимпиада по математическа лингвистика — 2013 г.

Областен кръг, 23 февруари

Решения на задачите за VIII–XII клас

Задача 1. Ето някои признаци:

(а)

1. При членуване на 2 и 3 ударението запазва мястото си (*двѐте, трѝте*), а на 4 се поема от члена (*четиритѐ*).
2. В много производни думи 2 и 3 имат основи с *о(ѝ)* (*двоен, двойка; троен, тройка*), а 4 — с *во* вместо *и* в основата (*четворен, четворка*).
3. Умалителните производни от 2 и 3 имат наставки *-нки* или *-чки*, а от 4 — *-ки* (*двенки/двечки, тринки/трички, но четирки*).
4. В разговорната съкратена форма на десетките, образувани от 2 и 3 (*двайсет, трийсет*), *ѝ < де* се произнася винаги, а *четирийсет* често (може би по-често) се изговаря [*четѝресе(т)*].
5. Стотиците се образуват от 2 и 3 по един начин, а от 4 — по друг (*двеста, триста, но четирисотин*).
6. Със съществителното *души* 2 и 3 се употребяват само в мъжколична форма, а 4 — и в основна (*четири души* наред с *четирима души*, но само *двама души, трима души*).

(б)

1. Числителното 2 има различни форми за м.р. (*два*) и за ж. и ср.р. (*две*); 3 и 4 не се изменят по род (*три, четири*).
2. Редното числително от 2 се образува от друга основа (*втори*), а от 3 и 4 — от техните (*трети < три, четвърти < четири*).
3. Дробното числително от 2 се образува от друга основа (*половин(а)*), а от 3 и 4 — от съответните редни (*трет(ин)а, четвърт(ина)*).
4. Мъжколичната форма на 2 освен с *-ма* се образува и с *-мина* (*двама, двамина*), а от 3 и 4 — само с *-ма* (*трима, четирима*).
5. В много производни думи 2 има особена основа с *у*, а 3 и 4 запазват основната си форма (*двустаен, но тристаен, четиристаен*).

Задача 2. Числата от 1 до 5 се казват **yan, teyan, tethera, methera, tic**; 10 е **bub**. Имената на останалите числа се образуват чрез прибавяне на 5 към 10 и на 1–4 към 5, 10 или $5+10=15$. Събираемите се подреждат във възходящ ред, а преди последното събираемо се поставя **a**, освен след **tethera** и **methera** (там вероятно крайното **-a** от числителното „изяжда“ съюза).

- (а) **methera-tic-a-bub** = $4+5+10 = 19$ **teyan-a-tic** = $2+5 = 7$
 tethera = 3 **teyan-tic-a-bub** = $2+5+10 = 17$
 tethera-bub = $3+10 = 13$ **tic** = 10
 teyan = 2 **yan-a-bub** = $1+10 = 11$
- (б) **tethera-tic** = $3+5 = 8$, **methera-bub** = $4+10 = 14$, **tic-a-bub** = $5+10 = 15$.
- (в) 1 **yan**, 4 **methera**, 9 = $4+5$ **methera-tic**, 16 = $1+5+10$ **yan-tic-a-bub**.

Задача 3. Изречението на яки започва с подлога и завършва с глагола. Подлозите нямат окончание, а допълненията (независимо дали в българските преводи са преки или косвени) имат окончание **-ta** в ед.ч. и **-m** в мн.ч. Глаголът в сег. вр. няма окончание, а в мин. вр. има окончание **-k**. В сложното изречение глаголите на подчиненото и главното се съчетават в един глагол.

Отговори:

- (а)
1. *Аурелия свири (сег. вр.) на цигулка.*
 2. *Кучето видя Хоан да краде коня.*
 3. *Пео кара Мария да танцува.*
- (б)
1. **Usi chu'um jikka.**
 2. **Maria ye'ek.**
 3. **Hoan Aureliata laabenta ponarokak.**
 4. **Kaba'i Goyota laabenta jinubicha.**

Олимпиада по математическа лингвистика — 2013 г.

Областен кръг, 23 февруари

Схема за точкуване на задачите за VIII–XII клас

Задача 1. Ето някои признаци:

(а)

1. При членуване на 2 и 3 ударението запазва мястото си (*двѐте, трѝте*), а на 4 се поема от члена (*четиритѐ*).
2. В много производни думи 2 и 3 имат основи с *о(ѝ)* (*двоен, двойка; троен, тройка*), а 4 — с *во* вместо *и* в основата (*четворен, четворка*).
3. Умалителните производни от 2 и 3 имат наставки *-нки* или *-чки*, а от 4 — *-ки* (*двенки/двечки, тринки/трички, но четирки*).
4. В разговорната съкратена форма на десетките, образувани от 2 и 3 (*двайсет, трийсет*), *ѝ < де* се произнася винаги, а *четирийсет* често (може би по-често) се изговаря [*четѝресе(т)*].
5. Стотиците се образуват от 2 и 3 по един начин, а от 4 — по друг (*двеста, триста, но четирисотин*).
6. Със съществителното *души* 2 и 3 се употребяват само в мъжколична форма, а 4 — и в основна (*четири души* наред с *четирима души*, но само *двама души, трима души*).

(б)

1. Числителното 2 има различни форми за м.р. (*два*) и за ж. и ср.р. (*две*); 3 и 4 не се изменят по род (*три, четири*).
2. Редното числително от 2 се образува от друга основа (*втори*), а от 3 и 4 — от техните (*трети < три, четвърти < четири*).
3. Дробното числително от 2 се образува от друга основа (*половин(а)*), а от 3 и 4 — от съответните редни (*трет(ин)а, четвърт(ина)*).
4. Мъжколичната форма на 2 освен с *-ма* се образува и с *-мина* (*двама, двамина*), а от 3 и 4 — само с *-ма* (*трима, четирима*).
5. В много производни думи 2 има особена основа с *у*, а 3 и 4 запазват основната си форма (*двустаен, но тристаен, четиристаен*).

[Участниците може да намерят и други признаци освен изброените тук и те също следва да се зачитат. Не бива да се признават обаче сравнения на брой букви, звукове и т.п. и други такива формални наблюдения. Не бива и да се броят поотделно признаци, съвпадащи по същество.

За всяка от двете части на задачата по 1, 3, 6 или 10 т. съответно за 1, 2, 3 или 4+ признака.]

Олимпиада по математическа лингвистика — 2013 г.

Областен кръг, 23 февруари

Решения на задачите за V–VII клас

Задача 1. Унгарските изречения започват с подлога и завършват с глагола. Глаголът изразява лицето на подлога („аз” или „той”) и определеността на прякото допълнение: ако допълнението е нечленувано (**egy** ~ ‘едно ~’), окончанието за 1л. ед.ч. е **-ek**, а в 3л. ед.ч. няма окончание; ако има определителен член (**a** ~; на унгарски го има дори ако има показателно местоимение: **ezt a könyvet** букв. ‘тази книгата’), окончанията са съответно **-em** и **-i**. Прилагателното е преди съществителното.

7. *Аз искам тази картина.* — **Én ezt a képet kérem.**

8. *Той носи един нов куфар.* — **Ő egy új bőröndöt visz.**

Задача 2. Числата от 1 до 5 се казват **yan, teyan, tethera, methera, tic**; 10 е **bub**. Имената на останалите числа се образуват чрез прибавяне на 5 към 10 и на 1–4 към 5, 10 или $5+10=15$. Събираемите се подреждат във възходящ ред, а преди последното събираемо се поставя **a**, освен след **tethera** и **methera** (там вероятно крайното **-a** от числителното „изяжда” съюза).

methera-tic-a-bub = $4+5+10 = 19$

teyan-a-tic = $2+5 = 7$

tethera = 3

teyan-tic-a-bub = $2+5+10 = 17$

tethera-bub = $3+10 = 13$

tic = 10

teyan = 2

yan-a-bub = $1+10 = 11$

(а) **tethera-tic** = $3+5 = 8$, **methera-bub** = $4+10 = 14$, **tic-a-bub** = $5+10 = 15$.

(б) 1 **yan**, 4 **methera**, 9 = $4+5$ **methera-tic**, 16 = $1+5+10$ **yan-tic-a-bub**.

Задача 3. На лезгински притежателят стои пред притежаемото (т.е. словоредът е обратен на българския). При това всяко лезгинско съществително, което се среща като притежаемо в тази задача, отговаря на две или повече български със сходни значения:

вацлун хел <i>приток на река</i>	вацлун сив <i>устие на река</i>		вацлун к1ан <i>дъно на река</i>
	гададин сив <i>уста на момче</i>	гададин тан <i>тяло на момче</i>	
тарцин хел <i>клон на дърво</i>		тарцин тан <i>стъбло на дърво</i>	
перемдин хел <i>ръкав на риза</i>			
			чекмедин к1ан <i>подметка на ботуш</i>

Олимпиада по математическа лингвистика — 2013 г.

Областен кръг, 23 февруари

Схема за точкуване на задачите за V–VII клас

Задача 1. Изречението започва с подлога и завършва с глагола [2]; прилагателното стои преди съществителното [1], членът (определителен или неопределителен) също [2], като показателното местоимение също изисква определителен член [3]. Формата на глагола зависи от лицето на подлога [2] и от определеността на прякото допълнение [6].

7. *Аз искам тази картина.* — **Én ezt a képet kérem.**

[4 т. за глаголната форма **kérem** и по 2 за другите думи, общо 12.]

8. *Той носи един нов куфар.* — **Ő egy új bőröndöt visz.**

[4 т. за глаголната форма **visz** и по 2 за другите думи, общо 12.]

Задача 2. Имената на числата 6–9 и 11–19 се образуват от 1–5 и 10 чрез прибавяне на 5 към 10 и на 1–4 към 5, 10 или $5+10=15$ [6]. Събираемите се подреждат във възходящ ред [2], а преди последното събираемо се поставя **a** [2], освен след **tethera** и **methera** [2].

(a) **tethera-tic** = $3+5 = 8$, **methera-bub** = $4+10 = 14$, **tic-a-bub** = $5+10 = 15$.

[$3 \times 2 = 6$]

(б) 1 **yan**, 4 **methera**, 9 = $4+5$ **methera-tic**, 16 = $1+5+10$ **yan-tic-a-bub**. [$4 \times 3 = 12$]

Задача 3. Притежателят стои пред притежаемото [4]. Всяко лезгинско съществително, което се среща като притежаемо в тази задача, отговаря на две или повече български със сходни значения (**хел** клон, приток, ръкав; **сив** уста, устие; **тан** стъбло, тяло; **к1ан** дъно, подметка) [8; дават се, ако този факт е изказан ясно или ако не е изказан, но е очевидно, че е разбран].

вац1ун хел <i>приток на река</i>	вац1ун сив <i>устие на река</i>		вац1ун к1ан <i>дъно на река</i>
	гададин сив <i>уста на момче</i>	гададин тан <i>тяло на момче</i>	
тарцин хел <i>клон на дърво</i>		тарцин тан <i>стъбло на дърво</i>	
перемдин хел <i>ръкав на риза</i>			
			чекмедин к1ан <i>подметка на ботуш</i>

[$9 \times 2 = 18$]